

JUSTISDEPARTEMENTET	
01 SEPT 2008	
SAKSNR.:	200803489
AVD/KONT/BEH:	LOV/ESI/KES
DOK.NR.	43
ARKIVKODE:	

Justis- og politidepartementet
Lovavdelingen
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

Oslo, 01.09.09

Høringsnotat om det strafferettslige og sivilrettslige vern mot ærekrenkelser, forslag til lovbestemmelser i straffeloven 2005 og Tvisteloven.

Det er oppsiktsvekkende at Justis- og politidepartementet ikke har ført opp Magasin- og Ukepresseforeningen (MUF) blant høringsinstansene til høringen om det strafferettslige og sivilrettslige vernet mot ærekrenkelser, forslag til lovbestemmelser i straffeloven 2005 og Tvisteloven.

Magasin- og Ukepresseforeningen representerer 76 magasiner og ukeblader utgitt i Norge. Til sammen utgjør disse rundt 95 prosent av bladsalget her i landet. MUFs medlemsblader representerer en viktig mediekanal som har stor interesse av forslaget til nye lovbestemmelser i straffeloven 2005, Tvisteloven og ikke minst av den spørsmålsstillingen departementet ber om synspunkter på; vernet av privatlivets fred.

MUF har flere merknader til Justis- og politidepartementets høringsbrev om "bestemmelser om ærekrenkelser i straffeloven".

Merknadene dreier seg primært om tre forhold:

- For det første om spørsmål som er av allmenn interesse for ytringsfrihetens stilling i Norge og internasjonalt. Dette gjelder hvorvidt ærekrenkelser bør befinne seg innenfor straffelovens eller sivilrettens område.
- For det andre spørsmål som angår pressens og medienes situasjon i Norge. Dette gjelder blant annet problemene rundt erstatningsansvar og redaktøransvaret.
- For det tredje spørsmål som kan være av særlig interesse for MUFs medlemmer, men som også har allmenn betydning for pressen. Dette gjelder vern av privatlivets fred.

I dette høringssvaret er de ytringsrettspolitiske og presseetiske aspektene vektlagt framfor de rent juridiske, men blikket på de juridiske implikasjonene av høringsbrevets problemstillinger er tatt i betraktning.

Høringsnotatet er inndelt på følgende måte:

Innledning

I. Straffelov eller sivilrett

- I.a. Et internasjonalt perspektiv
- I.b. Straffelov eller sivilrett
- I.c. Mortifikasjon

MAGASIN- OG UKEPRESSEFORENINGEN, TOLLBUGT. 27, 0157 OSLO,

E-POST: KET@MUF.NO, TELEFON: +47 97 67 12 54, ORG.NR: 980043304

II. Pressens og medienes situasjon

II.a. Erstatningsansvar

II.b. Æresfølelse

II.c. Redaktøransvaret

III. Privatlivets fred

IV. Konklusjoner

Innledningsvis mener MUF det er grunn til å kritisere Justisdepartementet for den korte høringsfristen høringsinstansene er gitt. Presse- og medieorganisasjonene har i to brev bedt om utsettelse av høringsfristen fra 20. august, men har bare fått ti dager ekstra, til 1. september. Dette medfører en unødvendig stor utfordring for organisasjonene, både hva innholdet i svarene angår og i forhold til øvrig virksomhet i organisasjonene. Det er også grunn til å peke på at høringsbrevet ble sendt ut 31.05. Det vil i realiteten si at man hadde sommerferien på seg til å behandle denne viktige saken. Det er utelukkende Justisdepartementet selv som har skapt tidspresset i denne saken.

Vedlegg

I. Straffelov eller sivilrett

Det mest grunnleggende spørsmål som reises i Justis- og politidepartements høringsbrev om bestemmelsene om ærekrenkelser i straffeloven, gjelder om ærekrenkelser bør være en del av straffelovens eller sivilrettens område. Både departementet og utredningen til førsteamanuensis Bjørnar Borvik argumenterer for at ærekrenkelser fremdeles bør omfattes av straffelovens bestemmelser. Problemstillingen peker ut over en ren norsk juridisk diskusjon. Den har med grunnleggende ytringsfrihetsspørsmål å gjøre og er derfor gjenstand for bred internasjonal debatt. For presseorganisasjonene er dette både et politisk og juridisk spørsmål.

I.a. Et internasjonalt perspektiv

Selv om de fleste land fremdeles opprettholder ærekrenkelser som en del av straffeloven, er det en økende internasjonal tendens til å ta denne typen bestemmelser ut av straffelovene og overføre dem helt og holdent til det sivilrettslige området. Det hører også med til dette perspektivet at strafferettslige reaksjoner nå stort sett bare forekommer i autoritære stater og som et middel til å kneble den åpne debatt. Dette er noe av bakgrunnen for at internasjonale presseorganisasjoner argumenterer mot at injurielovgivningen skal være en del av strafferettslige området. Å behandle injurier innenfor straffelovene kan fungere som en urimelig begrensning av ytringsfriheten. Dette gjelder særlig i autoritære stater som anvender straffelovsbegrunnet ærekrenkelsesbestemmelser til å beskytte mektige politiske, økonomiske og sosiale aktører og krefter.

Konklusjonen på dette er at Norge ved å opprettholde straffereaksjoner for ærekrenkelser bidrar til at slik lovgivning kan videreføres i autoritære stater. Istedenfor å sende et signal om

at Norge står i første rekke i arbeidet for å sikre ytrings- og pressefrihet bidrar departementets forslag til å legitimere en omfattende internasjonal praksis der ytringsfriheten svekkes.

1.b. Straffelov eller sivilrett

Et viktig punkt i argumentet for å beholde ærekrenkelser innenfor straffeloven er at grove ærekrenkelser strider mot en allmenn rettsfølelse. Mot et slikt standpunkt kan det, som det blant annet har vært argumentert internasjonalt, hevdes at i og med at straffelovsbeskyttelse fremmer tendenser til selvsensur og begrensning av den frie debatt, bør det kunne gis tilstrekkelig beskyttelse av individers heder og gode rykte gjennom sivilrettslige prosedyrer.

Spørsmål som innebærer krenkelse av heder og ære, er et forhold som angår det sivile område. Ofte gjelder det to individer, og om det gjelder en medieorganisasjon og et individ, er det likevel noe som dreier seg om et forhold mellom to selvstendige parter som prinsipielt burde ligge utenfor et statlig ansvarsområde.

I tillegg er det et problematisk aspekt ved den strafferettslige prosess i slike saker at det er den saksøkte som må bevise sin uskyld (at påstanden var sann og i offentlighetens interesse o.l.), snarere enn at påtalemyndighetene må argumentere for at den saksøkte er skyldig. Internasjonalt har dette aspektet ved å beholde injurier innenfor straffelovens område vært trukket fram som en trussel mot rettsikkerheten.

I norsk rettspraksis i de siste tiår har det vært slik at påtalemyndighetene i stor utstrekning har henlagt anmeldelser for ærekrenkelser. Dette kan skyldes at i slike saker er spørsmålet om bevis vanskelig, men det kan også være knyttet til at allmenne hensyn ikke krever det. Dette vil igjen si at sakene oppfattes som noe som angår to individuelle parter. I den grad slike saker har vært behandlet, er fengselsstraff ikke idømt. Trusselen om at man kan idømmes fengselsstraff ihht formuleringen om ærekrenkelser i straffeloven er derfor ikke reell. MUF mener det heller ikke er grunnlag for å skille mellom grove og mindre grove ærekrenkelser i forhold til straffeloven.

Konklusjonen er altså at all ærekrenkelseslovgivningen må gå ut av straffeloven og utelukkende utgjøre en del av sivilretten. Det kan gjøres via Lov om skadeerstatning eller i egen lov.

Siden det er en klar sammenheng mellom de nåværende strafferettsbestemmelsene (både for offentlig og privat straffesak) og bestemmelsene i Lov om skadeerstatning § 3-6, vil det å ta ærekrenkelsesbestemmelsene ut av straffeloven, måtte føre til revisjon av de sivilrettslige bestemmelser som angår ærekrenkelser.

En slik reform ville styrke ytringsfriheten i Norge, og gjøre ansvarsforholdene for pressen og andre medier klarere. Det at det finnes tre ulike og uklart forbundne måter å reise ærekrenkessak, gjør rettstilstanden komplisert. I Ytringsfrihetskommisjonens innstilling pekes det på at norsk injurierett er komplisert.¹ Å gjøre forholdene helt klare ved å satse bare

¹ i Ytringsfrihetskommisjonens innstilling s. 150 er dette formulert slik: Det kompliserte knytter seg til både til reglene for hva som er en ulovlig injurie og til prosessreglene. For å ta

på én form for juridisk reaksjon vil forhåpentligvis bidra til en sterkere grad av bevissthet om de presseetiske ansvarsforholdene i forhold til ærekrenkelser.

Når det gjelder det strafferettslige vernet om avdødes minne, finnes det flere eksempler på at forskere og skribenter publiserer opplysninger om en avdød person som synes å ville vært rammet av dagens lovgivning om den avdøde fremdeles hadde vært i live. Fordi det strafferettslige vernet rundt skriftlig publisering ikke har noen tidsbegrensning bidrar loven både til at avdødes minne er beskyttet til evig tid, hvilket kan ha stor betydning både for å få adgang til og å kunne publisere opplysninger som har relevans for forståelsen av historien, personen og/eller dennes beveggrunner.

MUF mener det er naturlig å videreføre vernet mot krenkeleser av avdødes minne. Samtidig er det rimelig å sette en tidsbegrensning på hvor lenge dette vernet skal kunne være relevant. Det synes naturlig å se en slik begrensning i sammenheng med åndsverkslovens fotobestemmelser som avgrenser beskyttelsen mot publisering av bilder til 15 år.

1.c. Mortifikasjon

I sin utredning drøfter Borvik også spørsmålet om mortifikasjon. Han peker på at mortifikasjonsinstituttet ikke er særlig utbredt i Europa, eller for den saks skyld ellers internasjonalt. Dette skulle tilsi at dette spesielle instituttet også strykes fra norsk rett. Det er selsomt at en domstol én gang for alle skal kunne avgjøre hva som er sant og usant i en påstand. Særlig gjelder dette siden mange saker som angår injurier, står i en bestemt historisk sammenheng, og sannheten er historisk betinget.

Forslaget som Borvik kommer med om at isteden for at "[...] beskyldninger erklæres for døde maktesløse [...] fjernes, avsies en dom om "[...] beskyldningene er usanne" viderefører bare dette uklare forholdet. Da Straffelovrådet behandlet dette forholdet i NOU 1995:10, delte rådet seg i et flertall som ville beholde mortifikasjonsinstituttet (i sivilretten) og et mindretall som ville fjerne ordningen. Særlig på bakgrunn av at instituttet ikke finnes i annet enn norsk, dansk og islandsk rett, og det synes ikke som adgangen til mortifikasjon har avgjørende betydning verken for den som ytrer seg eller for den krenkede, er det derfor grunn til å fjerne dette instituttet fra norsk lov.²

Konklusjon: MUF mener derfor i likhet med blant annet Norsk Redaktørforening at mortifikasjonsinstituttet bør utgå fra loven.

II. Pressens og medienes situasjon

II.a. Erstatningsansvar

Spørsmålet om erstatningsansvar i samband med ærekrenkelser er komplisert og henger sammen med en rekke omstendigheter; blant annet med forholdet til den krenkedes integritet,

det siste først: En injuriesak kan føres som a) offentlig straffesak, som b) privat straffesak eller som c) sivil sak. Konstateres en ulovlig ærekrenkelse, kan resultatet bli a) straff i form av fengsel eller bøter, b) mortifikasjon av utsagnene, c) erstatning og d) oppreisning,

² Problemet blir behandlet på s. 260 – 261 i Ytringsfrihetskommisjonens innstilling

den objektive og subjektive skade som er påført, og hvordan slik skade kan kompenseres. Men vel så mye er disse spørsmålene knyttet til allmenne hensyn til hva som er i offentlighetens interesse, hvordan debatten i et samfunn skal føres, og hvordan lovgivningen og den rettslige praksis forholder seg til ytringsfrihetsprinsipper og internasjonale menneskerett.

I høringsnotatet drøftes det hvilke forhold som skal kunne medføre at straffeansvar ikke gjøres gjeldende og det anbefales at "[...] sanne beskyldninger som er offentlig interesse, eller som av andre grunner fremstår som "aktverdige" ikke bør tilsi straffereaksjoner. Dette slår fast et viktig prinsipp, og innebærer som Borvik også peker på en videreføring av dagens rettstilstand.

En betydelig del av argumentasjonen i høringsnotatet angår det som Ytringsfrihetskommisjonen i sin innstilling kalte "restaureringen av skyldkravet i grunnloven § 100", altså spørsmålet om hvorvidt den saksøkte hadde tatt alle forholdsregler for å sikre seg at den framsatte beskyldning var sann. Om den likevel viste seg usann, men den som framsatte beskyldningene hadde handlet i god tro og tatt alle forholdsregler, var det en grunn for frifinnelse.

Høringsnotatet viser at "aktsom god tro" i ny rettspraksis gjøres gjeldende i ærekrenkelsessaker. Likevel konkluderer notatet (s. 24 – 25) på en måte som ikke tar tilstrekkelig hensyn til dette prinsippet. Dette er problematisk ut fra et prinsipielt ytringsfrihetsstandpunkt.

Beskyldningens sannhet:

I sin utredning vektlegger Borvik at straff ikke kommer til anvendelse dersom det føres bevis for at beskyldningene er "sanne" og det samtidig var aktverdig grunn til å offentliggjøre dem. Det er flere problemstillinger rundt dette, blant annet som også Borvik er inne på, vanskeligheten med å bevisføre at verdivurderinger er "sanne" i motsetning til faktaopplysninger.

MUF mener det er problematisk for håndteringen av verdivurderinger at de ikke kan vurderes opp mot en sant/usant-skala. Dessuten bør ikke en domstol kunne avklare hva som for all framtid er "sant" eller "usant" etter som flere og nye opplysninger og vurderinger kan komme til i ettertid.

Det gis også gode presseetiske grunner for å offentliggjøre meninger og synspunkter selv om en publiseringskanal vet at opplysningene ikke er sanne. Denne offentliggjøringen kan for eksempel bidra til demokratisk debatt og å tegne et mer fyllestgjørende bilde av uenigheten mellom to personer.

Erstatningen som idømmes i tilfeller av fellende dommer for injurier, må ikke noe tilfelle være av en slik karakter at de kan fungere som en innskrenkning av ytrings- og pressefriheten gjennom å bidra til å slå medier konkurs eller vesentlig forverre deres mulighet for å fungere. Dette burde tilsi at erstatningsansvar prinsipielt burde gjøres gjeldende bare i de tilfeller der ærekrenkelsen er grov. I andre tilfeller bør man søke at saken løses i minnelighet gjennom pressens selvdømmeordninger.

Sist, men ikke minst er viktig at det tas hensyn til Ytringsfrihetskommisjonens argumenter om at det må skilles mellom hva som er påstander om fakta, og hva som er vurderinger. Et slikt skille bør innføres i lovgivningen på dette området.

II.b. Æresfølelse

Den terminologi som anvendes i loven nå er problematisk. Der heter det: "Den som rettsstridig ved ord eller handling krenker en annens *æresfølelse* eller som medvirker dertil, straffes med bøter eller med fengsel inntil 6 måneder."

I Ytringsfrihetskommisjonens innstilling anvendes begrepene "vern og krenkelse" og "ære og verdighet". Dette synes som bedre begreper enn det subjektive "æresfølelse". Følelse kan på den ene siden referere til både individers subjektive opplevelse av hva æren innebærer, og på den annen kan det være knyttet til det hva samfunnet rundt like subjektivt oppfatter at en slik følelse innebærer.

II.c. Redaktøransvaret

Spørsmålet om endringer i bestemmelsene om redaktøransvar henger sammen med to forhold som begge tilsier at arbeidet med en ny heldekkende medieansvarslov nå må komme i gang. Det første forholdet er knyttet til emnet for denne høringen; nemlig lovgivningen rundt ærekrenkelser og vernet om privatlivets fred. I begge tilfeller viser høringsnotatet og rettsavgjørelser i så vel Norge som i EMD at den rettslige situasjonen er slik at det er nødvendig å se spørsmålet om redaktøransvar i nytt og helhetlig perspektiv.

Våren 2008 vedtok Stortinget "Lov om redaksjonell fridom i mediene" som omfatter de fleste norske mediene. Dog finnes det publikasjoner som ikke er omfattet av denne loven. MUF mener det er naturlig å beholde formuleringen om redaktøransvaret i straffeloven mht. personvernet, inntil en medieansvarslov er på plass.

Det andre forholdet er knyttet til kommunikasjonsteknologiens utvikling og det behov som denne har skapt for en klargjøring av ansvarsforholdene i nye medier – nasjonalt og internasjonalt.

III. Vern om privatlivets fred

Departementet spør i sitt høringsbrev om synspunkter på spørsmålet om vernet av privatlivets fred og videreføringen av straffelovens § 390. Dette tas ikke opp i høringsnotatet som sådan, men det er ikke urimelig å behandle spørsmålet i sammenheng med en vurdering av ærekrenkelsesbestemmelsene i norsk lov.

Det er en glidende overgang mellom ærekrenkelser og overtredelse av privatlivets fred. Det bør i det videre arbeidet avklares hvilke uttalelser/publiseringer som hhv. ligger under de begrepene.

Begge typer lover angår på sett og vis beskyttelsen av ære, men det er likevel grunn til å skille vernet om privatlivets fred klart fra ærekrenkelseslover. Det kan også være grunn til å peke på at norske og internasjonale rettsavgjørelser i de siste tiår later til å ha styrket vernet om privatlivet. Denne utviklingen har skjedd samtidig med at rettsavgjørelsens tendens i samme periode har gått i retning av å styrke ytringsfrihetsprinsippene i injuriesaker.

Problemkomplekset behandles relativt utførlig i Ytringsfrihetskommisjonens innstilling (særlig s. 146 ff). Innledningsvis er det, som kommisjonen gjør, viktig å understreke det prinsipielle skillet mellom "privatlivets fred" og "personvern", som blant annet tilsier at personer med makt og offentlige posisjoner må finne seg i nærgående kritikk og omtale av private forhold om det er i den offentlige debatts interesse at dette kommer fram.

MUF mener det er uomtvistelig at det bør finnes grenser opp mot personers privatliv i forhold til hva som kan offentliggjøres.

Det kan argumenteres med at private forhold bør offentliggjøres i begrenset grad og ut fra et allment behov for at det vil tjene samfunnets åpenhet og debatt. Spørsmålet som reiser seg i denne sammenhengen er selvfølgelig hvem som er offentlige personer. Det er klart at det gjelder mennesker med både formell og uformell makt – politisk, økonomisk, sosialt. Men også her må det skilles mellom opplysninger fra privatlivet og personlige egenskaper. Det er legitimt å spørre etter forhold som har med deres faktiske maktutøvelse å gjøre, eller som reflekterer strukturelle forhold i samfunnet. Dette kan blant annet dreie seg om personlige økonomiske forhold og forpliktelser som influerer på habiliteten. Spørsmålet er altså hvordan man skal forholde seg til skillet mellom "privatlivets fred" og "personvernet".

Flere problemstillinger synes aktuelle for videre avklaring og diskusjon. Først i forhold til formuleringen om at det som offentliggjøres må ha "allmenn interesse". Det er ikke uproblematisk at dette spørsmålet skal avgjøres i en domstol. Hva som har "allmenn interesse" avhenger blant annet av hvordan man definerer "allmenn".

På den ene siden kan det ikke være slik at alt som er kommersielt interessant også har allmenn interesse. Dersom det skulle legges til grunn, ville "kikker-mentaliteten" være normgivende. På den andre siden er det heller ikke naturlig at en domstol sitter som "smakspoliti" for hva som har allmenn interesse. En domstol vil komme opp i mange vanskelige situasjoner dersom den skal sitte og avgjøre hva som skaper grunnlag for den "offentlige samtale og interesse". Slik denne bakgrunnen synes å være i dag, er den uhyre mangefasettert og rikholdig. Hvordan skal en domstol klare å skille ut ett eller to elementer som irrelevant?

Spørsmålet blir ytterligere vanskelig når man tenker på at det som er av allmenn interesse for én, liten gruppe – for eksempel spesialister eller personer med interesser i nisje-tema, ikke er av interesse hvor andre. Hvilke grupper? Hvor store skal de være?

For eksempel er underholdningsjournalistikk legitim og aktverdig journalistikk, samtidig som grensene opp mot privatlivets fred stadig må avklares.

Dette problemet blir ytterligere komplisert i og med at noen offentlige personer, kjendiser, selv ønsker å brette ut det private. I slike sammenhenger er det nærmest tale om en forhandlingssituasjon om hvor meget av privatlivet som skal fram i offentligheten. Ja det kan til og med kalles en slags byttehandel. Mediet (mediene) får adgang til mitt privatliv, og som kompensasjon får jeg omtale. I noen tilfeller, som i den såkalte betalingsjournalistikken, dreier det seg om et direkte økonomisk kontraktsforhold.

Men også for denne typen offentlige personer gjelder retten til et privatliv. Grensen for hva som er privat og hva som er offentlig, må være avhengig av hva det betyr å søke offentligheten, og i hvilke sammenhenger det skjer.

Samtidig må det være rimelig å sikre at personer som søker offentlighetens oppmerksomhet når det gjelder enkelte deler av privatlivet ikke uten videre kan påberope seg retten til privatlivets fred knyttet til samme forhold senere i tid. Gir man seg offentligheten i vold i forbindelse med én sak og på ett tidspunkt, kan man ikke senere påberope seg at det ikke dreide seg om et offentlig forhold. Særlig problematisk er dette feltet når det gjelder hvordan pressen dekker offentlige handlinger av privat karakter (bryllup, begravelser, rettssaker).

Spørsmålet om vern av privatlivets fred har fått enda flere dimensjoner når man ser det i lys av utviklingen i ny kommunikasjonsteknologi. Noen stikkord som illustrerer dette er måten nettstedene og nettaviser nå har begynt å offentliggjøre navn og forhold som den trykte presse ikke har gjort. Et helt annet felt er det åpner seg gjennom fenomener som facebook og andre kommunikasjonsformer som kan sies å utgjøre en slags mellomform mellom det offentlige og det private området.

Departementet ber også om å få vurdert om adgangen til å føre privat straffesak dersom en klage avvises i det offentlige apparatet bør forlenges i en ny lov.

MUF vil kort hevde at adgangen til å reise en privat straffesak er en viktig rettssikkerhetsgaranti som bør beholdes for de forhold som fortsatt blir regulert i straffeloven. Det vil kunne være saker om privatlivets fred, eventuelt andre straffbare uttalelser (rasistiske oa.)

Det er viktig at det opprettholdes et skille mellom den private og den offentlige sfære. Når det er sagt, må det imidlertid tilføyes at det er ingen klar grense mellom det private og det offentlige. I stor grad er dette et spørsmål som angår etiske forhold snarere enn det juridiske område.

IV. MUF konklusjoner:

1. Ærekrenkelseslovgivningen må tas ut av straffeloven og overføres til det sivilrettslige området. Det vil si en revidert Skadeerstatningslov eller egen lov.
2. Mortifikasjonsinstituttet avskaffes.
3. Nivået på erstatninger i ærekrenkelsesaker må ikke være så høyt at det representerer en trussel mot mediemangfold og ytringsfrihet. Nivået må også være i takt med skadeerstatningsnivået i samfunnet for øvrig.
4. Begrepet "æresfølelse" bør endres.
5. Skillet mellom en offentlig og privat sfære må opprettholdes, men det er situasjoner og saker der det er legitimt å åpne privatlivets forhold for offentligheten. Dette er i stor grad et presseetisk snarere enn et juridisk spørsmål.
6. Arbeidet med en medieansvarslov må komme i gang.

VEDLEGG

MUF henviser til alternativ skisse til ny § 3-6 i skadeserstatningsloven, utarbeidet til NRK og Norsk Redaktørforening, av advokatene Anine Kierulf, Vidar Strømme og Jon Wessel-Aas og foreslår mulig alternativ lovtekst § 3- 6 i skadeserstatningsloven:

§ 3-6 Erstatning og oppreisning for ærekrenkelse og krenkelse av privatlivets fred.

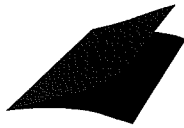
Den som offentlig og på rettstridig måte, utsetter en annen for beskyldninger som er egnet til å skade vedkommendes omdømme, kan pålegges å yte erstatning og oppreisning til den fornærmede etter rettens skjønn.

Den som overtrer straffeloven § XXX kan, såfremt han eller hun har utvist uaktsomhet eller vilkårene for straff er til stede, pålegges å yte erstatning og oppreisning til den fornærmede.

Dersom fornærmede avgikk ved døden mindre enn 15 år før offentliggjøringen etter første og annet ledd, kan krav om oppreisning fremsettes av avdødes livsarvinger, foreldre eller ektefelle.

Ansvar etter første til tredje ledd gjelder ikke i den som kun har bistått i den tekniske fremstillingen eller formidlingen av den rettstridige ytringen.

Ansvar for erstatning og oppreisning kan i særlige tilfeller også gjøres gjeldende mot utgiveren av den trykksak eller det massemedium som formidler ytringen dersom noen som derved har handlet i utgivers tjeneste kan holdes ansvarlig etter første eller annet ledd. I tillegg kan retten, dersom den finner det rimelig, pålegge utgiver å betale ytterligere oppreisning til skadelidte. Som utgiver etter dette ledd regnes den som er økonomisk ansvarlig for utgivelsen av vedkommende trykksak eller massemedium.

Vennlig hilsen

**Karen Eldbjørg Toven
Direktør
Magasin- og Ukepresseforeningen**